QORTI ĊIVILI – PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF MIRIAM HAYMAN LL.D.

Seduta tallum il-Ġimgħa 6 ta' Diċembru, 2024

Rikors Ġuramentat Nru.: 35/2015MH

Numru: 1

Bank of Valletta p.l.c. (C 2833)

vs

Radoslav Stantchev Fournadjiev

Il-Qorti:

Rat **ir-rikors ġuramentat tal-Bank of Valletta p.l.c.** permezz ta' liema ġie premess u mitlub –

> *"Illi bit-termini u kundizzjonijiet imsemmija f'kuntratt fl-atti tan-Nutar Dottor Vanessa Bonnici datat 30 ta' Novembru 2007 (Dok. "A") is-socjeta' attrici ikkoncediet facilitajiet bankarji lil Radoslav Stantchev Fournadjiev.*

Illi s-socjeta' attrici tinsab kreditrici ta' Radoslav Stantchev Fournadjiev fis-somma mitt elf Ewro u wiehed, seba' mija u sebgha u disghin Ewro u erbgha u tmenin centezmu (€101,797.84), bilanc ghad-debitu fil-"Loan Account" ta' Radoslav Stantchev Fournadjiev mal-Bank of Valletta p.l.c. (Dok. "B1 sa B4"), flimkien mal-imghax ulterjuri mit-28 ta' Ottubru 2014 sad-data ta' l-effettiv pagament;

Illi sehhew wahda jew aktar mill-grajjiet imsemmija fil-kuntratt fuq imsemmi (u hawn ezibit bhala Dok. "A"), partikolarment imma mhux esklussivament, billi Radoslav Stantchev Fournadjiev

(a)naqas milli jhallas l-pagamenti dovuti lis-socjeta' mittenti kif stipulat fl-imsemmija kuntratti (b) kien inadempjenti f'obbligi ohra minnu assunti fl-istess kuntratt sopraindikat, u/jew, (c) hemm bidliet materjali fic-cirkostanzi ta' l-istess Radoslav Stantchev Fournadjiev li jipperikolaw jew jaffettwaw hazin il-possibilita' tal-hlas lura ta' l-imsemmi debitu dovut lis-socjeta' attrici.

Illi l-attur nomine jaf bil-fatti fuq imsemmija personalment.

Illi l-konvenut Radoslav Stantchev Fournadjiev gie interpellat permezz ta' ittra ufficjali datata 8 ta' Awwissu 2013 li kopja taghha qed tigi hawn ezibita u mmarkata Dok 'C', sabiex jithallas id-dejn fuq imsemmi, izda dan baqa inadampjenti u ghal din ir-raguni kellha ssir din il-kawza.

Ghaldaqstant, wara li jsiru d-dikjarazzjonijiet necessarji u li jinghataw il-provvedimenti opportuni, jghid l-konvenut ghaliex m'Ghandhiex Din il-Qorti Tilqa' t-talbiet tas-socjeta' attrici li qeghda hawn titlob li Din il-Qorti Joghgobha:

1. Tiddikjara u Tiddeciedi illi sehhew wahda jew aktar mill-grajjiet imsemmija fil-kuntratt fuq imsemmi (u hawn ezibit bhala Dok "A"), partikolarment imma mhux esklussivament, billi Radoslav Stantchev Fournadjiev (a) naqas milli jhallas l-pagamenti dovuti lis-socjeta' mittenti kif stipulat fl-imsemmija kuntratt, (b) kien inadempjenti f'obbligi ohra minnu assunti fl-istess kuntratt sopraindikat, u/jew, (c) hemm bidliet materjali fic-cirkostanzi ta' l-istess Radoslav Stantchev Fournadjiev li jipperikolaw jew jaffettwaw hazin il-possibilita' tal-hlas lura ta' l-imsemmi debitu dovut lis-socjeta' attrici, u

2. *Tikkundanna lil Radoslav Stantchev Fournadjiev ihallas lis-socjeta' attrici s-somma ta' mitt elf Ewro u wiehed, seba' mija u sebgha u disghin Ewro u erbgha u tmenin centezmu (€101,797.84), bilanc ghad-debitu fil-"Loan Account" ta' Radoslav Stantchev Fournadjiev mal-Bank of Valletta p.l.c. (Dok. "B1 sa B4"), flimkien mal-imghax ulterjuri mit-28 ta' Ottubru 2014 sad-data ta' l-effettiv pagament;*

Bl-ispejjez komprizi dawk ta' l-ittra ufficjali datata 8 ta' Awwissu 2013 u tal-Mandat ta' Sekwestru li qed jigi prezentat kontestwalment kontra l-konvenut li huwa ngunt minn issa sabiex jidher ghas-subizzjoni."

Rat **ir-risposta ġuramentata tal-konvenut Radoslav Stantchev Fournadjiev tal-4 ta' Mejju 2021** permezz ta' liema ressaq is-segwenti eċċezzjonijiet –

"Illi t-talbiet tal-Bank attur huma infondati fil-fatt u fi dritt u dana ghar-ragunijiet segwenti:

1. *Illi t-talbiet huma preskritti ai termini tal-artikolu 2156(f) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.*

2. *Illi bla pregudizzju ghal premess it-talbiet huma intempestivi stante li l-konvenut veru li ghamel zmien ma jhallasx il-house loan u dan ma kienx kapricc izda ghax ma kellux xoghol izda minn meta sab xoghol huwa beda u ghadu jhallas il-house loan regolarment;*

3. *Illi s-somma pretiza mil-Bank hija esagerata u mhix realment dovuta u ghalhekk ma hemmx qbil dwar l-ammont dovut stante li hemm kontesazzjoni dwar kif kellhom jigu kalkolati dawn l-imghaxijiet fuq l-house loan;*

4. *Illi l-Bank qabad arbitrarjament gholla l-interessi bi tmienja fil-mija (8%) u ghadu sal-lum jirrifjuta li jbaxxi r-rata tal-interessi meta l-arrangament mal-istess Bank kien li tali rata tkun ghal sena sabiex il-Bank jara li l-esponenti qed ikun puntwali fil-pagamenti tal-house loan u l-pagamenti li qed jaghmel l-esponenti qeghdin ghalhekk imorru ghall-imghaxijiet u mhux ghal kapital;*

5. *Illi bla pregudizzju ghal premess ghandhom jigu esebiti kopja tas-sanction letter u rendikont tal-pagamenti kollha li saru f'dan il-house loan mill-esponenti sal-lum u l-kuntratt relattiv.*

6. *Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.*

7. *Bl-ispejjez."*

Rat il-provi tal-partijiet u n-Noti ta' Sottomissjonijiet skambjati bejniethom.

Rat ukoll l-atti tal-proċeduri allegati Rik 35/2015 fl-ismijiet *Bank of Valletta p.l.c. vs Radoslav Stantchev Fournadjiev* deċiżi fit-13 ta' Lulju 2015 u Rik Nru 1046/16 fl-ismijiet *Radoslav Stantchev Fournadjiev vs Bank of Valletta p.l.c.*

Rat li waqt is-seduta tal-14 t'April 2021 il-partijiet qablu li l-provi kollha li huma diġa' miġbura rigwardanti d-debitu dovut għandhom jitqiesu bħala applikabbli u miġbura f'dan is-smiegħ il-ġdid.

Rat li l-kawża tħalliet għall-lum għas-sentenza.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat:

Permezz tal-proċeduri odjerni l-Bank attur qed jitlob lill-Qorti tikkundanna lill-konvenut sabiex iħallsu s-somma ta‘ (€101,797.84) bilanċ dovut ghad-debitu fil-kont ta‘ self li l-istess konvenut għandu mal-Bank, flimkien mal-imgħax ulterjuri mit-28 ta’ Ottubru 2014 sad-data tal-pagament effettiv. Dan stante li allegatament il-konvenut naqas milli jottempra ruħu mal-obbligi kuntrattwali minnu assunti b’rabta mas-self imsemmi.

Minn naħa tiegħu l-konvenut irrespinġa l-pretensjonijiet attriċi bħala nfondati fil-fatt u fid-dritt.

A. PROVI

Mill-atti jirriżulta li –

i. Fit-30 ta’ Novembru 2007 ġie ffirmat kuntratt permezz ta’ liema, fl-ewwel parti tiegħu, l-konvenut odjern ingħata self mill-Bank attur fl-ammont ta’ €100,163.06 sabiex huwa jkun jista’ jixtri u jakkwista appartament fl-indirizz St. Martin’s Court, Triq il-Kubrit, Gżira. Bħala garanzija għal dan is-self, il-konveut ikkonċeda favur il-Bank ipoteka ġenerali u oħra speċjali fuq l-appartament imsemmi. Dan b’żieda mal-privileġġ speċjali li kien jispetta lill-Bank fuq il-fond skont il-liġi. Fit-

tieni parti ta' dan il-kuntratt, il-konvenut xtara dan l-appartament mingħand terzi;

ii. Fil-15 ta' Jannar 2015, il-Bank attur intavola l-kawża kontra l-konvenut quddiem din il-Qorti diversament preseduta Rik Ġur Nru 35/15 fl-ismijiet *Bank of Valetta plc vs Radoslav Stantchev Fournadjiev* minħabba nuqqas ta' ħlas ta' pagamenti dovuti minnu lill-Bank kif ukoll inadempjenza da parti tiegħu fir-rigward ta' obbligi oħra minnu assunti fl-istess kuntratt;

iii. Fit-13 ta' Lulju 2015 il-Qorti tat is-sentenza tagħha , wara li kkunsidrat li Fournadjiev, debitament notifikat, baqa' kontumaċi u wara li qieset li t-talbiet dedotti fir-rikors promotur kienu mistħoqqa, laqgħet it-talbiet tal-Bank. B'hekk il-konvenut Fournadjiev ġie ordnat iħallas is-somma ta' €101,797.84 bħala bilanċ dovut għad-debitu fil-kont tas-self tiegħu mal-Bank flimkien mal-imgħax;

iv. Sussegwentement, inbeda l-proċess għall-eżekuzzjoni tas-sentenza msemmija. Ai termini ta' digriet tad-9 t'Awissu 2016, fuq talba tal-Bank stess, ġie ordnat il-bejgħ bl-irkant tal-appartament in kwistjoni nhar l-1 ta' Novembru 2016 fil-11.30am;

v. Fl-1 ta' Settembru 2016, fl-atti tas-Subbasta Nru 52/16 fl-ismijiet *Bank of Valletta plc vs Radoslav Stantchev Fournadjiev* inħatar perit arkitett sabiex jaghmel deskrizzjoni tal-fond u jfisser il-piżijiet, kirjiet u jeddijiet oħra, sew reali kemm personali, jekk kien hemm, li ghalihom dan il-fond jew fondi kien suġġett, kif ukoll l-aħħar trasferiment tiegħu. Ġie appuntat ukoll irkantatur sabiex imexxi l-irkant;

vi. Fl-14 ta' Novembru 2016 Fournadjiev preżenta rikors fl-atti tas-subbasta Nru 52/2016 permezz ta' liema a tenur tal-artikolu 281 tal-Kap 12 talab lill-Qorti tirrevoka *contrario mperio* d-digriet tad-9 t'Awissu 2016 fejn ġie ordnat il-bejgħ tal-appartament in kwistjoni u fin-nuqqas tiġi ordnata s-sospensjoni tas-subbasta tal-istess immobbli ai termini tal-artikolu 326 tal-Kap 12;

vii. Il-Bank oppona ghal dik it-talba u b'digriet tal-15 ta' Dicembru 2016 it-talba tiegħu ġiet miċħuda wara li l-Qorti qieset li l-fatti riskontrati minnha ma jwasslu għal ebda difett proċedurali kif allegat;

viii. Sadanittant fl-14 ta' Novembru 2016 ukoll, il-konvenut odjern intavola proċeduri Rik Ġur 1046/2016 fl-ismijiet *Radoslav Stantchev Fournadjiev vs Bank of Valletta p.l.c.* permezz ta' liema talab it-tħassir u r-revoka ta' sentenza mogħtija kontrih fit-13 ta' Lulju 2015 Rik Ġur

Nru 35/2015 a tenur tal-artikolu 811(b) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta kif ukoll ir-revoka u t-tħassir tad-digriet li bih din il-Qorti diversament preseduta kienet ordnat il-qbid ta' ħwejjeġ immobbli mogħti fl-atti tas-subbasta nru 52/2016. Huwa talab ukoll li ssir ritrattazzjoni tal-proċeduri Rik Ġur Nru 35/15 għar-raġunijiet minnu mogħtija fl-istess rikors promotur;

ix. Permezz ta' sentenza datata 19 ta' Frar 2021 din il-Qorti laqgħet it-talbiet tar-ritrattand fil-proċeduri msemmija Rik Ġur Nru 1046/2016 u b'hekk il-proċeduri Rik Ġur 35/15 fl-ismijiet premessi ġew appuntati għall-14 t'April 2021 biex jiġu trattati u deċiżi minn din il-Qorti kif preseduta;

x. Xehdu rappreżentanti tal-Bank attur li taw rendikont tal-bilanċ li għadu dovut mill-konvenut u l-imgħaxijiet fuqu;

xi. Xehed il-konvenut li spjega x'kienu r-raġunijiet li minħabba fihom f'ċerti perjodi huwa ma kienx f'qagħda li jagħmel ħlasijiet fuq il-loan. Huwa lmenta wkoll li għalkemm f'laqgħa li kienet saret kien ġie mwiegħed minn rappreżentant tal-Bank li l-imgħaxijiet ta' 8% kienu se jkunu għal sentejn biss dan baqa' ma seħħx. Isostni li dini r-rata ta' imgħax hija eċċessiva.

B. EĊĊEZZJONI PRELIMINARI

Fl-**ewwel eċċezzjoni preliminari tal-konvenut** huwa jissolleva l-preskrizzjoni tal-azzjoni ai termini tal-artikolu 2156 (f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Madankollu fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu k-konvenut irtira tali eċċezzjoni u għalhekk **il-Qorti sejra tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tagħha**.

Ċ. MERTU

Fl-ewwel talba tiegħu l-Bank attur jitlob lill-Qorti tiddikjara li seħħew waħda jew aktar mill-ġrajjiet imsemmija fil-kuntratt tat-30 ta' Novembru 2007, partikolarment imma mhux esklussivament, billi Radoslav Stantchev Fournadjiev (a) naqas milli jħallas l-pagamenti dovuti lis-soċjeta' mittenti kif stipulat fl-imsemmija kuntratt, (b) kien inadempjenti f'obbligi oħra minnu assunti fl-istess kuntratt, u/jew, (c) hemm bidliet materjali fiċ-ċirkostanzi ta' l-istess Radoslav Stantchev Fournadjiev li jipperikolaw jew jaffettwaw ħażin il-possibilita' tal-ħlas lura ta' l-imsemmi debitu dovut lill-Bank.

Il-Qorti rat ix-xhieda tar-rappreżentanti tal-Bank attur Rose Cortis, George Cassar White u Aldo Meli. Mix-xhieda rriżulta li l-konvenut kien moruż fil-

ħlasijiet u li ma kienx baqa' jagħmel pagamenti fuq is-self mogħti lilu mill-Bank. Ġew esebiti wkoll *statements of accounts* bi breakdown ta' dak dovut mill-konvenut.

Jirriżulta wkoll li waqt ix-xhieda ta' Aldo Meli tat-3 ta' Diċembru 2021 huwa spjega l-prospett korrett li fuqu hija bbażata l-azzjoni attriċi u ċioe Dok AM 1–

> *"Av: Dal-prospett iwassal ghas-somma ta' ..... cents, imma l –prospett u imghaxijiet, li huma esebiti fil- 25 ta' Gunju 2021, huwa somma inqas u cjoe.. somma ta' 132,104.24 u l-imghaxijiet fil- 25 ta' Novembru 2021*
>
> *Xhud : Li gara bi zball meta pprezentat l-ewwel wiehed hadmu fuq li kellna tal-ewwel kawza allura meta nerghu nigu , naghmlu update tieghu u kien hemm zball zghir u kellna nerghu nahdmuh, Ahna flok fil-judgement, bdejniha mil-bidu kif suppost mil bidu tal-kawza."*

F'xhieda sussegwenti l-istess xhud kompla jikkjarifika hekk –

> *"Dr Cassar: Ara. Hemm żewġ statements esebiti. One: Dok GCW għedtilna li ġie esebit minn uffiċjal ieħor. George Cassar White. U l-ieħor Dok AM 1 esebit minnek. Hemm xi differenza bejn dawn iż-żewġ statements?*
>
> *Qorti: U jekk hemm, x'inhi?*
>
> *Xhud: Id-differenza hija li aħna konna rtirajna l-istatement li kien ħadmilna George Cassar White, sewwa?*
>
> *Qorti: Għax inħadem mill-bidu u mhux mis-sentenza.*
>
> *Xhud: Eżattament.*
>
> *Qorti: Ok.*

Xhud: Imbagħad erġajna preżentajna t-tieni wieħed.

Qorti: It-tieni statement.

Xhud: Lill-Qorti biex nemendaw u ppreżentajna t-tieni wieħed.

Qorti: Ok.

Dr Cassar: Jiġifieri tiegħek, l-AM 1, is-simple interest minn meta beda?

Qorti: Tiegħek x'jirrifletti?Minn meta beda jiddekorri dak li għandi llum fl-atti?

Xhud: Mis-sentenza."

Mill-prospett jirriżulta wkoll li l-aħħar pagament li sar mill-konvenut kienu fid-29 ta' Settembru 2020. Ix-xhud Aldo Meli kkonferma wkoll li wara dik id-data l-konvenut ma kkomunikax aktar mal-Bank.

Id-difiża mressqa mill-kovenut hija li għall-ewwel snin tas-self huwa kien dejjem iħallas dak dovut imma l-problemi tiegħu bdew meta l-post fejn kien jaħdem għalaq fl-2015. Għamel sentejn bla xogħol sakemm f'Jannar 2017 huwa reġa beda jaħdem. Żied jgħid li f'Ottubru 2018 kellu attakk tal-qalb u sakemm irkupra għamel diversi xhur ma setax imur xogħol u anke spiċċa xi żmien bla paga għax ma kienx fadallu *sick leave*. Meta reġa daħal xogħol huwa kompla jħallas il-loan. Kompla jispjega li matul il-perjodu tal-pandemija tal-Covid-19 huwa ma kellux xogħol u rċieva €700 mingħand l-Istat. Reġa' beda jaħdem fl-2022.

Il-konvenut semma wkoll episodju meta fl-2019 kellu laqgħa ma' rappreżentant tal-Bank fil-preżenza tal-Avukat u hemm ġie mwiegħed li r-rata ta' 8% interess kienet biss għal sentejn u li wara r-rata kellha titnaqqas. Meta dan ma seħħx, l-avukat tiegħu kitbet lill-Bank li minn naħa tiegħu wieġeb li ma għandu ebda rekord ta' dik il-laqgħa u peress li l-impjegat kien fil-frattemp irtira ma kienx possibli li ssir verifika miegħu.

Il-konvenut iżid jgħid li għalkemm fi Frar tal-2021 l-avukat tiegħu reġgħet kitbet b'rabta mal-imgħax ta' tmienja fil-mija, il-Bank baqa' ma bagħat ebda risposta. Huwa jsostni li l-imgħax ta' 8% huwa eċċessiv u ogħla mir-rata mposta mill-liġi kif ukoll huwa *compound interest*.

Evalwati l-provi mressqa mill-partijiet il-Qorti ssib li l-ewwel talba tal-Bank timmerita li tiġi akkolta. Il-konvenut kien iffirma kuntratt għal self u ntrabat b'obbligi speċifiċi kif hemm indikat fl-istess kuntratt. Fuq ammissjoni tiegħu stess, il-konvenut kien moruż fil-ħlasijiet u għajr għall-allegat tentattiv tiegħu fl-2019 sabiex ir-rata tal-imgħax fuq is-self tonqos, ma jirriżultax li huwa kien laħaq xi arranġament mal-Bank biex għal xi żmien ma jħallasx il-pagamenti minnu dovuti minħabba ċirkustanzi personali.

Inoltre minkejja li kkritika l-komputazzjoni tal-prospett tal-Bank, il-konvenut ma rnexxilux iġib provi kuntrarji li jwaqqgħu jew jikkontradixxu s-somma mitluba

fil-kawża. Jiġi rilevat ukoll li, kif irriżulta mill-provi, l-imgħax maħdum huwa *simple interest* u mhux *compound interest* kif allegat mill-konvenut.

Dwar ir-rati tal-imgħax applikabbli mill-Banek u istituzzjonijiet finanzjarji oħra ingħad hekk fil-każ **Lombard Bank plc vs Ian Borg Attard et deċiż fil-25 t'Ottubru 2024 -**

"Dwar l-imgħax applikabbli mill-istituzzjonijiet ta' kreditu u dawk finanzjarji, l-imgħax kompost u l-prinċipju tal-ultra duplum:

Fil-ġurisprudenza nostrana jeżistu deċiżjonijiet li b'sempliċi referenza għal-hekk imsejħa prattika bankarja jaċċettaw imgħaxijiet komposti b'mod differenti minn dak kontemplat fil-liġi.

Fid-deċiżjoni mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar it-3 ta' Lulju, 2003 fl-ismijiet ***Lombard Bank Malta p.l.c. vs IV's Co. Ltd.*** *(gia Santa Group Limited) bħala debitur prinċipali u Ivan Cutajar bħala garanti solidali ġie osservat li kuntrarjament għal f'każ ta' self; f'każ ta' overdraft huwa permess li bank japplika imgħax kompost.*

Fid-deċiżjoni mbagħad mogħtija mill-istess Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-6 ta' Mejju, 2004 fl-ismijiet ***Bank of Valletta p.l.c. vs Charles u Maria konjuġi Muscat*** *ġie ritenut kif isegwi:*

"Din il-Qorti osservat illi l-artikolu li jipprojbixxi l-kalkolu ta' imgħaxijiet komposti huwa l-artikolu 1142 tal-Kodiċi Ċivili li jimponi c-

cirkustanzi ta' kif u meta kreditur jista' jitlob l-imgħax fuq l-imgħaxijiet maghluqa.

Dan l-artikolu jrid jinqara mat-tlieta precedenti li flimkien jirregolaw id danni dovuti meta jkun hemm ksur ta' obbligazzjoni li jkollha bħala oġġett "il-ħlas ta' somma determinata" (art. 1139 Kodiċi Ċivili).

Dawn l-artikoli qed jitkellmu allura fuq obbligazzjoni ta' mutwu u mhux fuq obbligazjzoni naxxenti minn kuntratt ta' "overdraft". Kuntratt ta' "overdraft" ma jittrattax obbligazzjoni ta' "somma determinata", tant hu hekk li l-Onorabbli Qorti tal-Kummerc fil-kawża "Warrington noe vs Sciberras" deciza fit-8 ta' Lulju, 1985, kienet osservat li kuntratt li bih bank jikkoncedi facilita' lill-klijent mhiex titolu ezekuttiv, iżda jeħtieġ dejjem li jkun hemm sentenza li tikkanonizza l-kreditu qabel ma' l-bank ikun jista' jieħu proċeduri ezekuttivi fir-rigward."
Li kuntratt ta' overdraft mhux l-istess bħal wieħed ta' self joħroġ ukoll mit-tagħlim tal-awturi bħal Messineo, Vidari, u Torrente.

Torrente fil-fatt jgħid kif isegwi:

L'apertura di credito non deve confondersi con il mutuo e nemmeno con il contratto preliminare di muotuo (promessa di mutuo).

L-istess awtur ikompli fil-fatt jispjega li:

Il mutuo e' un contratto reale che si perfeziona dunque con la consegna della somma, l-apertura di credito e l'anticipazione bancaria sono invece, "contratti consensuali" colui a cui favore l'una o l'altra e' concessa puo' disporre della somma, pagando per esempio, i fornitori o i propri debiti,

senza che la somma sia a lui consegnata e senza che si stipuli un successivo contratto definito di mutuo, come sarebbe necessario se di promessa di mutuo si trattasse.

Il-Qorti tal-Appell nostrana fid-deċiżjoni mogħtija fl-ismijiet ***Scicluna vs Zinelli*** *u l-Qorti tal-Kummerċ f'dik mogħtija fl-ismijiet Piovano vs Fenech kienu tal-istess fehma.*

B'dan li ma' jistgħax għalhekk jingħad li f'każ ta' overdraft japplika l Artikolu 1142 tal-Kodiċi Ċivili stante li tali faċilita' hija distinta minn dik tal-mutwu.

Oltre dan, is-sistema adoperata mill-bank f'każ ta' faċilita' ta' overdraft hija li l-imgħax jiżdied fuq il-bilanċ.

Tali sistema ġiet aċċettata mill-Qrati tagħna bħala waħda valida u legali f'varji deċiżjonijiet fosthom dawk mogħtija mill-Qorti tal-Kummerċ inkluż nhar il-25 ta' April, 1940 fl-ismijiet Scicluna vs Tufigno noe, nhar il-15 ta' Jannar, 1979 fl-ismijiet Busuttil vs Spiteri Debarro u nhar is-6 ta' Ottubru 1994 fl-ismijiet Mercieca noe vs Borg, dawk mogħtija mill Prim'Awla tal-Qorti Ċivili inkluż nhar it-28 ta' Ottubru, 1999 fl-ismijiet Bank of Valletta Ltd vs Dalli u nhar it-3 ta' Ottubru, 2002 fl-ismijiet Borg vs Borg et u, aktar ricentement, dik mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-6 ta' Diċembru, 2002 fl-ismijiet Bank of Valletta Limited vs Anna's Trading Co.Ltd.et.

L-awtur Giorgi jibbaża din is-sistema fuq il-prinċipju ta' usi u consuetudini billi jgħid:

Se poi ci si domanda, in che consistono siffatti usi e consuetudini, rispondiamo esser cosa da non dichiararsi in due parole. E' una ricerca che solo i trattisti speciali di diritto commerciale possono convenientemente istituire. A noi basta il ricordare, come la piu' notevole di queste consuetudine concerne il conto corrente: dove e lecito pattuire che gli interessi delle somme risultanti a debito, per dirlo con parola comemrciale, di un correntista, siano capitalizzati a favore dell'altro correnstista a brevi scandenze periodiche.

Fid-deċiżjoni diġà' ivi ccitata mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar is-6 ta' Mejju, 2004 fl-ismijiet ***Bank of Valletta p.l.c. vs Charles u Maria konjuġi Muscat*** *ġie ritenut kif isegwi:*

"Ir-raguni għal dan it-trattament speċjali jingħad li hi bbazata fuq il prinċipju ta' indivizibbilita' li jikkaratterizza l-kont kurrent "che si oppone a che il saldo possa considerare composto in parte di una somma rappresentatnti gli interessi (ara sentenza riportata fil-kollezz. Vol. XXVII.1.826)."

Naturalment, tali konċessjoni tibqa topera dment li tibqa topera l-faċilita' ta' overdraft stante li meta l-istess faċilita' tiġi rikjamata u tingħalaq; l imgħax irid jiġi kkalkolat bis-sistema normali stabbilita fil-Kodiċi Ċivili.

Dan stante li ġaladarba l-faċilita' ta' overdraft tiġi terminata, u s-somma dovuta tiġi determinata; il-kwistjoni issir bħal waħda fejn l-obbligazzjoni għandha bħala oġġett tagħha l-ħlas ta' somma determinata b'dan li ma' jkunx jista' jintalab imgħax għajr kif kontemplat fl-Artikolu 1142 tal Kodiċi Ċivili.

Dan ikompli jikkonferma il-mod kawt ta' kif il-Qrati nostrani aċċettaw li jkomplu jagħtu validita' lill-prattika bankarja. B'dan li malli titwaqqaf faċilita' ta' overdraft l-imgħax irid jinħadem b'mod sempliċi.

Inoltre, l-Artikolu 5 tal-*Avviż Legali 142 tal-2009 jippermetti imgħax ogħla minn dak ta' 8% impost mill-*Artikolu 1852 tal-*Kodiċi* Ċivili *kif isegwi:*

" 5. Minkejja kull haġa oħra li tinsab f'kull liġi oħra, istituzzjonijiet ta' kreditu u dawk finanzjarji fil-kuntest tat-tifsira tar-*regolament 2 jistgħu jistabbilixxu* r-*rata ta' mghax li għandha tithallas fuq depożiti mizmumin minn istituzzjonijiet ta'* kreditu, u r-*rata ta' mghax li dawn jistgħu jitolbu li jithallsu fuq self, avvanzi u kull facilità ta'* kreditu *oħra kif ukoll fil-*hrug *ta' debentures jew ta' debenture stock jew strumenti oħra li joholqu jew jirrikonoxxu stat ta' debitu."*

Dan l-Artikolu 5 tal-*Avviż Legali 142 tal-2009 daħal fis-seħħ bis-saħħa* tal-Artikolu 1855A tal-*Kodiċi* Ċivili *li jrid li:*

*"1855A. Il-Ministru responsabbli għall-ġustizzja flimkien mal-*Ministru *responsabbli għall-finanzi jista' jagħmel regolamenti li jkunu jordnaw il kondizzjonijiet li taħthom dawk id-djun u obbligazzjonijiet li jiġu hekk imsemmija f'dawk ir-regolamenti jistgħu jiġu eżentati minn xi dispożizzjoni tat-*Titolu IV u t-Titolu XVII tat-Taqsima II tat-Tieni Ktieb *bla ħsara għal dawk il-kondizzjonijiet bħal ma huwa jista' jistabbilixxi f'dawk ir-regolamenti, u li jkunu iktar minn hekk jirregolaw il-ħlas ta' mgħax, il-ħdim ta' mgħax kompost f'kull aspett tiegħu u l-ogħla somma ta' mgħax li jista' jiġi mħallas."*

B'dan li, kif ġie tajjeb osservat mil-bank attur fin-nota tal osservazzjonijiet finali tiegħu, il-Qrati nostrani huma konsistenti f'li jghidu li dan l-artikolu neħħa kull dubju li seta' jqum fl-interpretazzjoni ta' dan l-artikolu tal-liġi, billi pprovda espressament li d-dispożizzjonijiet ta' dan l artikolu kienu japplikaw minkejja kull projbizzjoni li seta' jkun hemm fi kwalunkwe liġi oħra, inkluż għalhekk l-artikolu 1852 tal-Kodiċi Ċivili.

Oltre minn hekk, filwaqt li l-Artikolu 1852 tal-Kap. 16 għadu jorbot ir-rata tal-imgħax mal-persentaġġ ta' 8%, minkejja d-diversi emendi li sarulu tul iż-żminijiet; l-Artikolu 1850 li jipprojbixxi kalkolu ta' imgħax kompost differenti minn dak kontemplat fih inniffsu ma' ġiex mimsus.

L-Artikolu 1850 jaqra fil-fatt kif isegwi:

"1850. (1) Hu leċitu l-ftehim għall-imgħaxijiet fuq self, sew ta' flus kemm ta' merkanzija jew ħwejjeġ oħra mobbli.
(2) Jistgħu wkoll jitbiddlu f'kapital ġdid, b'imgħax, l-imgħaxijiet magħluqa, basta li dawn l-imgħaxijiet ma jkollhomx jingħataw għal żmien ta' anqas minn sena.
(3) Kull ftehim ieħor ta' mgħaxijiet fuq imgħaxijiet, ma jiswiex."

B'dan li huwa għalhekk ċar li f'każ ta' faċilita' ta' overdraft, bank jista' jżid ir-rata tal-imgħax għal-aktar minn 8% ai termini tal-Artikolu 5 tal-Avviż Legali 142 tal-2009 dment li tali faċilita' tkun għadha ma' ġietx rikjamata. L-istess bank jista' wkoll japplika l-proviżjonijiet tal-Artikolu 1850 inkluż is-subartikolu (2) u b'hekk jibdel f'kapital ġdid, b'imgħax, l-imgħaxijiet magħluqa, basta li dawn l-imgħaxijiet ma jkollhomx jingħataw għal żmien ta' anqas minn sena."

B’hekk, anke fir-rigward tar-rata tal-imgħax applikata mill-Bank attur fil-każ odjern, ma kien hemm xejn irregolari jew kontra l-liġi kif argumentat mill-konvenut.

Għalhekk il-pretensjoni fl-ewwel talba timmerita li tiġi akkolta.

Għall-istess raġunijiet it-tieni, t-tielet u r-raba’ eċċezzjoni tal-konvenut ser jiġu respinti.

B’rabta mal-**ħames eċċezzjoni tal-konvenut** din hija ormai sorvolata stante li waqt is-seduta tad-29 ta’ Mejju 2023 ġew esebiti kemm kopja tas-*sanction letter* kif ukoll prospett aġġornat u kwindi **l-Qorti ser tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri ta’ din l-eċċezzjoni**.

Raġġunti dawn il-konklużjonijiet **il-Qorti sejra tilqa’ wkoll it-tieni talba kif dedotta filwaqt li tiċħad il-bqija tal-eċċezzjonijiet tal-konvenut**.

Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta’ u tiddeċiedi l-kawża billi –

1. **Tastjeni milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tal-ewwel u l-ħames eċċezzjoni tal-konvenut filwaqt li tiċħad il-bqija tal-eċċezzjonijiet tiegħu;**

2. **Tilqa' t-talbiet tal-Bank attur kif dedotti;**

3. **L-ispejjeż tal-kawża għandhom ikunu a karigu tal-konvenut.**

Onor. Miriam Hayman LL.D.
Imħallef

Maraya Aquilina
Dep. Reġ.